

Sygn. akt VIII U 2057/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Jolanta Łanowy - Klimek
Protokolant	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 14 lipca 2020 r. w Gliwicach

sprawy M. Z. (Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania M. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia (...) r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej prawo do rekompensaty do emerytury od dnia 1 sierpnia 2019 r.

(-) Sędzia Jolanta Łanowy - Klimek

Sygn. akt VIII U 2057/19

UZASADNIENIE

Decyzją z (...) r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej M. Z. przyznania prawa do rekompensaty argumentując, że ubezpieczona nie udowodniła wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany i przyznania jej prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczona wskazywała, że wykonywała pracę w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy od 30 maja 1979 r. do 29 lipca 2019 r., pracując przy monitorach komputerowych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona M. Z. urodziła się (...)

Decyzją z(...) r. przyznano ubezpieczonej emeryturę od 1 lutego 2019 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku.

W dniu 22 sierpnia 2019 r. ubezpieczona złożyła wniosek o prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną decyzją z (...) r. (...) Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty, argumentując iż nie udowodniła na dzień 1 stycznia 2009 r. wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonej do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów zatrudnienia w (...) S.A. w K. ((...) S.A.) od 1 kwietnia 1984 r. do 31 grudnia 2008 r., ponieważ nie przedstawiła świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W okresie od 30 maja 1979 r. do 31 marca 1984 r. była zatrudniona w KWK (...) w Z. na stanowisku perforatorki, przy czym w okresie od 23 września 1981 r. do 31 marca 1984 r. przebywała na urlopie wychowawczym. Ubezpieczona nie wykazała, by w tym okresie wykonywała pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W okresie od 1 kwietnia 1984 r. do 29 lipca 2019 r. ubezpieczona była zatrudniona w (...) Ośrodku (...) w K. na stanowiskach: starszego operatora epd, starszego technologa, starszego konsultanta ds. systemów sprzedaży węgla, specjalisty ds. systemu (...) Do 2009 r. ubezpieczona pracowała na terenie KWK (...), a następnie w biurze (...) S.A. w K..

W okresie pracy w (...) S.A., pomimo różnych stanowisk, ubezpieczona wykonywała taką samą pracę polegającą na testowaniu programów i wprowadzaniu danych do komputera. Ubezpieczona pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy komputerze, głównie kineskopowym a do jej zadań należało wprowadzanie do komputera danych dotyczących zbytu węgla. Odpowiadała również za wdrożenie systemu komputerowego w kopalniach, przy czym wtedy również pracowała stale przy komputerze.

Ubezpieczona wykonywała swoją pracę codziennie po 8 godzin przy komputerach wyposażonych w monitory kineskopowe. Na początku monitory nie miały żadnych osłon. W późniejszym etapie monitory wyposażono w specjalne filtry, jednak nie były one skuteczne i nie chroniły przed szkodliwym promieniowaniem. Korzystanie z tego typu monitorów ekranowych znacznie obciążało narząd wzroku – zarówno ubezpieczona jak również inni pracownicy wykonujący w (...) S.A. podobną pracę używali do pracy okularów. Dopiero po zmianie miejsca pracy na biuro (...) S.A. w K. ubezpieczona zaczęła korzystać z nowszych typów monitorów.

Ubezpieczona otrzymywała dodatek za pracę w warunkach szkodliwych.

Razem z ubezpieczoną w spornym okresie w (...) S.A. w K. pracowały: B. G., B. K., H. L. i D. M..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonej z (...) S.A. w K., zeznań świadków: B. G., B. K., H. L. i D. M. (nagranie z rozprawy z 4 lutego 2020 r. k.31) oraz przesłuchania ubezpieczonej M. (nagranie z rozprawy z 4 lutego 2020 r. k.31).

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczy uprawnień ubezpieczonej do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy (art. 21 ust. 1).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Bezpornie ubezpieczona jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.). Jednak nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 17 grudnia 2015r. sygn. akt III AUa 717/15 (LEX nr 1964970), celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Zauważyć także trzeba, iż skoro zgodnie z art. 23 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 u.e.r.f.u.s. kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Jedynie więc nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem posiadania przez ubezpieczoną na dzień 1 stycznia 2009 r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem (...) Oddział w Z. w zaskarżonej decyzji nie uwzględnił jej okresu zatrudnienia w (...) S.A. w K. ((...) S.A.) od 1 kwietnia 1984 r. do 31 grudnia 2008 r., ponieważ nie przedstawiła świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczona posiada wymagany 15-letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, w tym z zeznań świadków oraz ubezpieczonej wynika, iż ubezpieczona w okresie od 1 kwietnia 1984 r. do 31 grudnia 2008 r. wykonywała prace w warunkach szczególnych. Były to prace przy komputerze wyposażonym w monitor kineskopowy, tj. prace narażające na działanie promieniowania jonizującego oraz prace narażające na działanie pól elektromagnetycznych w zakresie od 0,1 do 300.000 MHz w strefie zagrożenia, a więc prace wymienione w wykazie A dziale XIV poz. 4 załącznika nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43).

Ubezpieczona od 1 kwietnia 1984 r. do 29 lipca 2019 r. ubezpieczona była zatrudniona była zatrudniona w (...) Ośrodku (...) w K., tj. zakładzie zajmującym się obsługą informatyczną kopalń, gdzie wykonywała prace polegające na testowaniu programów i wprowadzaniu do komputera danych dotyczących zbytu węgla. Ubezpieczona pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy komputerze wyposażonym w monitor kineskopowy. Na początku monitory nie miały żadnych osłon, zaś nawet po wprowadzeniu specjalnych filtrów w późniejszym okresie, nie były one skuteczne i nie chroniły przed szkodliwym promieniowaniem.

W ocenie Sądu, nie ulega wątpliwości, że wykonywana przez ubezpieczoną praca w spornym okresie była pracą o dużej szkodliwości, w narażeniu na szkodliwe promieniowanie generowane przez monitory kineskopowe. Była to niewątpliwie praca mająca bezpośredni, negatywny wpływ na narząd wzroku, co kwalifikuje ją także do uznania za pracę w warunkach szczególnych, o której mowa w wykazie A dziale XIV poz. 5 załącznika nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia - w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych.

W związku z powyższym Sąd doszedł do przekonania, że ubezpieczona, pracując od 1 kwietnia 1984 r. do 31 grudnia 2008 r. w (...) S.A. w K., wykonywała wówczas pracę w warunkach szczególnych, tj. pracę wymienioną w wykazie A dziale XIV poz. 4 i 5 załącznika nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Tym samym ubezpieczona przed dniem 1 stycznia 2009 r. legitymuje się stażem w warunkach szczególnych przekraczającym 15 lat.

Wobec faktu, że ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki uprawniające ją do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w sentencji wyroku.

(-) sędzia Jolanta Łanowy-Klimek